

Strategi för **KOMMUNALT ÄGD SKOG**

Dokumentnamn

Strategi för kommunalt ägd skog

Dokumenttyp

Strategi

Fastställd/upprättad

[Välj ett datum]

Diarienummer

KS/2024:336

Giltig till

[Välj ett datum]

Dokumentansvarig/processägare

Kommunekolog

Beslutsinstans

Kommunfullmäktige

Dokumentet gäller för

Sigtuna kommun

Tidigare revidering, datum och diarienummer

Inget tidigare dokument finns

Innehåll

Inledning	4
Definitioner	4
Syfte	5
Fokusområden.....	5
Social hållbarhet – kultur och friluftsliv.....	5
Ekologisk hållbarhet – naturvård och klimat.....	6
Ekonomisk hållbarhet – skogsbruk och exploatering.....	6
Mål	7
Ansvarsfördelning.....	7
Uppföljning.....	7
Bilagor	8
Referenser.....	8

Inledning

Sigtuna kommun äger år 2024 ca 1176 ha skog. Genom att driva ett ansvarsfullt skogsbruk baserat på en långsiktig skogsstrategi och en aktuell skogsbruksplan kan kommunen ha prognoser för tillväxt, åldersfördelning och avverkningsnivåer samt prioritera skogsvårdsåtgärder. Skogsstrategin kommer att ge vägledning i kommunens skogsägande på längre sikt, vilket behövs då skogsbruksplanen endast gäller 10 år i taget.

Att ta fram en skogsstrategi är ett särskilt uppdrag i Mål och budget 2024-2026.

Definitioner

Nedan följer definitioner av begrepp för att tydliggöra språket och terminologin genom strategidokumentet. Dessa definitioner ska inte ses som skötselmetoder utan som förklaringar av begrepp för att förenkla kommunikationen.

Tätort - Sigtuna, Märsta, Rosersberg, Steningehöjden/Steninge Slottsby samt Täl.

Stadsskog – Mindre skogspartier insprängda i tätorternas bebyggelse. I dagsläget äger kommunen ca 14 ha stadsskog.

Tätortsnära skog – Större skogsområden inom tätorterna samt 0-500 meter från tätorternas yttre gräns. I dagsläget äger kommunen ca 536 ha tätortsnära skog.

Kransskog – Skog som ligger mer än 500 meter från tätorternas yttre gräns men som inte räknas som satellitskog. I dagsläget äger kommunen ca 185 ha kransskog.

Skyddad skog – Skog som ligger inom naturreservat. I dagsläget äger kommunen ca 321 ha skyddad skog.

Satellitskog – Enstaka skogsområden belägna på landsbygderna. I dagsläget äger kommunen ca 120 ha satellitskog.

Gammelskog - Skog som är äldre än 120 år.

3-30-300 – En regel som har tagits fram för att veta hur mycket grönska en tätort behöver. Regeln togs fram av Cecil Konijnendijk, professor i tätortsnära skogsbruk.

- Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats.
- Varje stadskvarter ska ha minst 30 procents krontäckningsgrad. Måttet krontäckningsgrad talar om hur stor del av en yta som skuggas av trädkronor.
- Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

Särskilt skyddsvärda träd

- Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.
- Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstammen.

Syfte

Syftet med skogsstrategin är

- att precisera långsiktiga mål för den kommunalt ägda skogen.
- vägleda i behovet och prioriteringen av skogsvårdsåtgärder, naturvårdsåtgärder och friluftsåtgärder.

Fokusområden

Skogsstrategin har fokus på den kommunalt ägda skogen och lägger grunden för hur kommunens skog ska brukas och användas nu och i framtiden. Den är överordnad skogsbruksplanen, som är ett vägledande arbetsdokument, och förtydligar den politiska viljan kring kommunen som skogsägare.

Samtliga tre hållbarhetsperspektiv (sociala, ekonomiska och ekologiska) skall vägas in vid en prioritering av hur kommunens skog skall användas. De lokala förutsättningarna för varje skogsavdelning avgör hur dessa tre perspektiv ska prioriteras. Faktorer som vägs in vid åtgärder är bland annat hur skogen används av kommuninnevånarna, vilka arter som finns i området samt markens avkastningsmöjligheter.

Även skogens betydelse för grön infrastruktur vägs in i bedömningen för att skapa ett sammanhängande landskap. Detta leder till multifunktionella skogsområden där utveckling av biologisk mångfald och ekosystemtjänster samsas med människors behov samtidigt som viss avkastning kan ges. Ett variationsrikt skogsbruk är nyckeln till att nå målen för de tre hållbarhetsperspektiven samt att bidra till förverkligandet av översiktsplanens planeringsinriktningar.

Social hållbarhet – kultur och friluftsliv

Kulturmiljöer och friluftsliv är starkt förknippat med Sigtuna kommuns identitet. Höga natur- och kulturvärden är ofta förenade med varandra, exempelvis särskilt skyddsvärda träd samt naturbetesmarker med gravfält.

Behovet av tillgängliga natur- och kulturområden är stort och majoriteten av friluftslivet sker i nära anslutning till tätorterna, det vi kallar för tätortsnära skog och kransskog. Där finns tillgång till naturstigar, vandringleder och motionsspår samt rastplatser och grillplatser som är trevliga utflyktsmål. Skogen ska inge naturkänsla.

Tätortsnära skog och kransskog bör anpassas för det rörliga friluftslivet och särskilt den tätortsnära skogen bör tillgängliggöras. Stadsskogen är viktig för vardagsmotionen och är enkel att nå för samhällets alla grupper samt fungerar som mötesplats. Stadsskog och tätortsnära skog i direkt anslutning till bebyggelse ska även vårdas ur ett estetiskt perspektiv.

Skyddsvärd skog med höga kulturhistoriska värden skall i största möjliga mån bevaras. De 10 kulturhistoriska lämningar som är utvalda av riksantikvarieämbetet (se bilaga 2) skall synliggöras och tillgängliggöras. Befintliga friluftsanläggningar kan med fördel kompletteras med information om områdets forn- och kulturminneslämningar där dessa sammanfaller. På så sätt ökas kännedomen om tätorternas lokala kulturhistoria.

Ekologisk hållbarhet – naturvård och klimat

Skyddsvärd skog med höga naturvärden skall i största möjliga mån bevaras och med försiktighet tillgängliggöras för det rörliga friluftslivet.

En sammanhängande grön infrastruktur ska eftersträvas för att skapa spridningsvägar genom landskap samt tätorter för olika arter och ger möjlighet till stabila populationer. Variation i skogslandskapet ger utrymme för högre biologisk mångfald och gamla barrskogar, skogar med ädellövsinslag och sumpskogar är särskilt prioriterade att bevara. Gammelskog är avgörande för många arters möjligheter att överleva och flerskiktade skogsbryn skapar övergångsmiljöer mellan skogen och intilliggande mark och är viktiga i bevarandet av skogens artrikedom.

Variation i och mellan skogsbestånden leder också till en mer motståndskraftig skog som bättre klarar förändrade förutsättningar. En högre andel lövträd och död ved ska eftersträvas för att motverka effekten av insektsangrepp och göra skogen bättre rustad för att möta klimatförändringarna. Skogen är även viktig för tätorternas klimatanpassning då den tillhandahåller ekosystemtjänster som temperaturreglering, dagvattenhantering och kolinlagring. Den reglerar även lokalklimatet, varför principen 3-30-300 ska eftersträvas. Skogen ska kunna fungera som en kolsänka och ta upp koldioxid.

Områden med höga naturvärden som inte tar skada av slitage kan tillgängliggöras för allmänheten. Kanalisering av besökare ska ske för att minska negativ påverkan på naturen både nu och i framtiden, då Sigtuna kommun har ett ökande invånarantal.

Ekonomisk hållbarhet – skogsbruk och exploatering

Produktionsskog med mindre tillgänglighet skall brukas effektivt ur ett ekonomiskt perspektiv. Skog i direkt anslutning till tätort med befintlig eller goda möjligheter till ny kommunal infrastruktur skall kunna övervägas för etablering av nya bostäder och verksamheter.

Sigtuna kommun ska vara en aktiv skogsägare och långsiktigt förvalta sitt skogsinnehav. Skogens ekologi, ekosystem och tjänster varierar i geografi och utifrån naturliga förutsättningar. Detta innebär att även skötsel- och brukningsmetoder behöver variera och väljas utifrån varje skogsbestånds lokala förutsättningar. Sattelitskogar som ligger längre bort från tätorterna och har lägre grad av tillgänglighet kan brukas med fokus på ekonomisk avkastning. Den ekonomiska avkastningen ska bland annat kunna användas till naturvårds- och friluftsåtgärder.

Skogen fungerar även som kommunens markreserv för exploatering samt som bytesmark i markaffärer. Kommunen ska eftersträva att över tid behålla sin nuvarande skogsareal (ca 1100 ha). Produktionsskog köps med fördel in som exploateringsmark och bytesmark. Skogsmark med höga sociala och/eller ekologiska värden köps med fördel in för att säkerställa mark för friluftslivet. Rekreation främjar både fysisk och psykisk hälsa och leder till en friskare befolkning vilket i sin tur leder till lägre kostnader för samhället.

Mål

Mål för social hållbarhet – kultur och friluftsliv

- Skogsområden avsätts för att säkerställa områden för friluftsliv.
- Utvalda forn- och kulturminneslämningar i skogen förvaltas, bevaras och synliggörs.
- Det ska finnas tillgänglig skog för alla och slitaget minskas genom kanalisering.

Mål för social ekologisk hållbarhet – naturvård och klimat

- Andelen ädellöv, särskilt ek, ska öka.
- Skogen ska vara varierad för ökad motståndskraft samt en viktig del i kommunens klimatanpassning.
- Områden med hotade eller fridlysta arter ska bevaras och utvecklas genom riktade naturvårdsåtgärder.

Mål för ekonomisk hållbarhet – skogsbruk och exploatering

- Skogsbruket ska vara målinriktat istället för metodinriktat.
- Intäkter från kommunens skog används bland annat för naturvårds- och friluftsåtgärder.
- Andelen gran ska minskas för att motverka effekterna av granbarkborren.
- Satellitskog ska skötas så den är en attraktiv tillgång i markbytesaffärer.

Ansvarsfördelning

Samhällsbyggnadskontoret har majoriteten av det strategiska och praktiska ansvaret. Enheten för strategisk planering har det övergripande strategiska ansvaret. Fastighetsavdelningen förvaltar skogsinnehavet långsiktigt och fördelar utförandeåtgärder mellan park- och miljödriftsenheten samt entreprenörer. Fastighetsenheten har även ansvar för markinköp samt plan- och exploateringsenheten för exploateringar.

Alla förvaltningar och nämnder som kommer i kontakt med kommunalt ägd skog ska implementera strategin i sitt arbete.

Uppföljning

Målen i strategin följs upp var tionde år i samband med att en ny skogsbruksplan tas fram. Skötselmetoder, hänsynsnivåer med mera anpassas i takt med nya rön, forskning, tekniker och praktisk erfarenhet för att bibehålla långsiktighet och kontinuitet i de tre hållbarhetsmålen.

Enheten för strategisk planering har huvudansvar för uppföljningen.

Bilagor

Bilaga 1. Prioriterade fornlämningar utvalda av riksantikvarieämbetet.

Bilaga 2. Kartor över tätortsnära och kommunal skog.

Referenser

3-30-300, boverket

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/att-arbeta/riktlinjer/>

Särskilt skyddsvärda träd, Naturvårdsverket

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/samhallsplanering/samrad-om-atgarder-pa-sarskilt-skyddsvarda-trad/>

Tillgång till vardagsnära natur är bra för folkhälsan, Naturvårdsverket

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/vardagsnara-natur/>